

Χ.Α. ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ

η Φωνή

μυθιστόρημα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΣΟΦΟ ΠΑΙΔΙ, *Εστία* 1993, Πατάκης, 2008.

ΤΟ ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΝ, *Εστία*, 1995.

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ, *Εστία*, 2003.

ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΛΛΙ, Πατάκης, 2005.

ΛΟΓΙΑ ΦΤΕΡΑ, Πατάκης, 2009.

ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ

ΔΕΝ ΘΑ ΣΟΥ ΚΑΝΩ ΤΟ ΧΑΤΙΡΙ, *Εστία*, 1997.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΖΩΗ, *Εστία*, 2000.

ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΑΣ ΜΑΣ ΒΑΛΟΥΝ
ΑΠΟΥΣΙΑ, Πατάκης, 2010.

*Στον Μανούσο Βολουδάκη, τον Βασίλη Καρατζά,
τον Οράτιο Κοντά, τον Γιώργο Νέρη*

και στον Τάσο Φαληρέα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΘΥΜΑΜΑΙ ΣΑΝ ΧΘΕΣ τη στιγμή που συνέλαβα τη «Φωνή»: Χειμώνας του 1996, περασμένα μεσάνυχτα, τριγυρνούσα μονάχος μου, με τους γιακάδες του παλτού μου σηκωμένους, σε κάτι δρομάκια στους Αμπελόκηπους. Σταμάτησα μπροστά στη μισοφωτισμένη βιτρίνα ενός γραφείου κηδειών για να ανάψω τσιγάρο και αντίκρισα με έκπληξη ένα ευμέγεθες κλουβί σκεπασμένο με ένα βελούδινο πανί. «Προφανώς ο παπαγάλος χρειάζεται σκοτάδι για να κοιμηθεί...» συμπέρανα και τον φαντάστηκα –μεγάλοςωμο και πλουμιστό, με κίτρινο ράμφος και με μαύρη γλώσσα– να αποστηθίζει τα μοιρολόγια της πελατείας και να επαναλαμβάνει τα επαγγελματικά συλλυπητήρια του αφεντικού του. «Μα είναι δυνατόν ένας νεκροθάφτης να έχει παπαγάλο;» αναρωτήθηκα. «Ίσως όμως ο παπαγάλος να τα λέει καλύτερα, πιο πειστικά, από τον ίδιο...» είκασα. Στη μεθεπόμενη γωνία ήμουν ήδη έγκυος στο τρίτο μου μυθιστόρημα.

Πιστός στην πεποίθηση ότι η περιρρέουσα πραγματικότητα μας προσφέρει πάντα απλόχερα τις γονιμότερες εμπνεύσεις (θεωρώ τον εαυτό μου ρεαλιστή συγ-

γραφέα), επεδίωξα να ξεδιπλώσω στη «Φωνή» την προ-ολυμπιακή Ελλάδα σε όλες τις εκφάνσεις της: Τοποθέτησα τους ήρωές μου σε αστραφτερά νεόπλουτα αλλά και σε αποπνικτικά μικροαστικά περιβάλλοντα, τους έβαλα να διασχίζουν την Αθήνα μέσα σε ταξί που αγκομαχούν και την ύπαιθρο μέσα σε τζιπ 4x4 που μαρσάρουν στη λάσπη, να συνωμοτούν μετρώντας πάκα με λεφτά και να πασχίζουν να αποδράσουν ακόμα και πεσμένοι στα γόνατα σε τουαλέτες μπαρ... Η «Φωνή» δεν επικεντρώνεται στον υπόκοσμο αλλά στον –ακαθόριστων διαστάσεων– ημίκοσμο που έδινε επί δεκαετίες τον τόνο στην κοινωνία μας. Στην ανθρώπινη πανίδα η οποία αποτελούνταν από επιχειρηματίες της αρπαχτής, αριβίστες της γειτονιάς, κορίτσια του γλεντιού που αντιμετώπιζαν το φύλο τους ως δώρο και συνάμα ως όχημα και αγόρια που έπρεπε να επανεφευρίσκουν τον ανδρισμό τους μέσα σε συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες...

Δεκαπέντε χρόνια αργότερα, η «Φωνή» –ανεξαρτήτως της όποιας λογοτεχνικής της αξίας– διαθέτει, φρονώ, τη σημασία ενός κειμένου το οποίο αποτυπώνει στον καιρό τους όλες εκείνες τις μικρές και τις μεγάλες απάτες που οδήγησαν στη σημερινή κατάρρευση. Πρόκειται για ένα χρονικό της μεταπολιτευτικής («μπελ επόχ»), η οποία είχε πείσει τον εαυτό της πως θα κρατούσε αέναα.

Δε θα 'θελα ωστόσο η «Φωνή» να ικανοποιεί απλώς την περιέργεια των νεότερων και τη νοσταλγικότητα των παλαιότερων. Υπάρχουν στον πυρήνα της, πιστεύω, δύο στοιχεία τα οποία υπερβαίνουν την εποχή που γράφτηκε.

Το ένα είναι η παθιασμένη αγάπη του συγγραφέα για το λαϊκό τραγούδι. Το μέγιστο ίσως επίτευγμα του νεοελληνικού πολιτισμού μας, που πήρε αξία τη σκυτάλη από το δημοτικό και ακολούθησε μια –άλλοτε υπόγεια κι άλλοτε υπέρλαμπρη– διαδρομή καθ' όλον τον 20ό αιώνα. Δεν αναφέρομαι μόνο στις κορυφές που κατέκτησαν ο Μάρκος Βαμβακάρης, ο Βασίλης Τσιτσάνης, ο Άκης Πάνου και οι ομότεχνοί τους. Ακόμα και στις πιο «φτηνές» εκδοχές του, το λαϊκό τραγούδι διατηρεί την ψυχή του. Λίγο εάν ξύσεις, αντικρίζεις το αίσθημα να ξεπροβάλλει απόφιο και να επιβάλλεται και στην πιο ευτελή αισθητική.

Το δεύτερο και ισχυρότερο σημείο της «Φωνής» είναι, ελπίζω, η τριάδα των βασικών της προσώπων: Η παράφορη, νευρωτική, κυνική, μα στο βάθος υπερευαίσθητη Μυρτώ Χαλκιά. Ο ακατέργαστος, χαρισματικός και μεγαλειώδης κατά την πτώση του Λάζαρος Παλάσκας. Και η άλλη όψη του, ο Δώρος Μιχαηλίδης, θεός της κυριολεξίας και των μικρών πραγμάτων, που σαν μεταμοντέρνος Συρανό ντε Μπερζεράκ δημιουργεί την κρίση αλλά δίνει και τη λύση. Μαζί τους, χαρακτήρας-κλειδί, ο πρώτος ήρωάς μου που συνειδητά έπλασα καθ' ομοίωσιν υπαρκτού προσώπου. Ο «θείος» Γιώργος, κατά κόσμον Τάσος Φαληρέας.

Στη μνήμη του Τάσου Φαληρέα και στην υγεία των παιδικών μου φίλων είναι αφιερωμένη η «Φωνή».

X. A. ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ
Κέρκυρα, Μάιος 2011

Τα πρόσωπα του μυθιστορήματος είναι φανταστικά.
Κάθε ομοιότητα με πραγματικά γεγονότα είναι συμπτωματική, η δε επιλογή των ονομάτων έγινε τυχαία.

ΣΤΙΣ 11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, στις επτά και μισή το απόγευμα, ένας παχύς, κάθιδρος τύπος γύρω στα είκοσι πέντε, ντυμένος με βυσινί κοστούμι, λαμέ πουκάμισο στο ίδιο χρώμα και μια μεταξωτή γραβάτα με ιπτάμενες αγριόπαπιες, μπήκε στο Μέγαρο Χριστακέα επί της οδού Ακαδημίας, προσπέρασε τον υπέργηρο θυρωρό που έλυne σταυρόλεξα, κάλεσε το ασανσέρ, ανέβηκε στον έβδομο όροφο και εισέβαλε ασθμαίνοντας στο γραφείο 4B. Εκεί βρέθηκε ενώπιον του αποτυχημένου δικηγόρου Αντώνη Μαμαλάκη, ο οποίος έχασκε μπροστά σε μια φορητή τηλεόραση που μετέδιδε τον ημιτελικό του Πανευρωπαϊκού Πρωταθλήματος Μπάσκετ.

Ο Μαμαλάκης είχε προ πολλού παραιτηθεί από κάθε επαγγελματική φιλοδοξία, διεκπεραίωνε βαριεστημένα μικροϋποθέσεις και ζούσε εις βάρος της συζύγου του, η οποία διατηρούσε μπουτίκ γυναικείων εσωρούχων στη Γλυφάδα. Στις επτάμισι το απόγευμα της 11ης Απριλίου, ο Μαμαλάκης περίμενε την επίσκεψη της Φαίης Βάρβογλη, μιας νεαρής πτυχιούχου της Νομικής, που την είχε συναντήσει τυχαία την

προηγούμενη στον Δικηγορικό Σύλλογο, του είχε γυαλίσει και της είχε υποσχεθεί να την πάρει ασκουμένη στο γραφείο του με μοναδικό στόχο να τη γαμήσει. Στα σαράντα του, ο Μαμαλάκης κυνηγούσε ακόμα τις γυναίκες με εφηβικό ζήλο, πράγμα που τον έκανε συχνότατα γελοίο. Σκόπευε να κεράσει τη Φαίη Βάρβογλη ένα ποτό, να της υποβάλει δυο τρεις απλοϊκές ερωτήσεις στα νομικά για τα προσχήματα και ύστερα να την τραπεζώσει σ' ένα κινέζικο εστιατόριο για να γιορτάσουν την πρόσληψή της. Η ξαφνική είσοδος του άγνωστου κι αντιαισθητικού χοντρού τον δυσαρέστησε ιδιαίτερα.

«Είστε ο δικηγόρος Παπαβασιλείου;» ρώτησε εκείνος. «Όχι» απάντησε ο Μαμαλάκης αντιπαθητικά. Ο επισκέπτης φάνηκε προς στιγμήν να κλονίζεται, έριξε ένα ελαφρώς χαμένο βλέμμα γύρω του, όμως αμέσως ξαναβρήκε την ορμή του. «Δώρος Μιχαηλίδης!» αυτοσυστήθηκε και στρογγυλοκάθισε στην αριστερή πέτσινη πολυθρόνα.

Ο Αντώνης Μαμαλάκης έκανε να του πει να φύγει, μα η βούλησή του παρέλυσε μπροστά στο θέαμα που αντίκριζε. Ο χοντρός είχε γίνει κατακόκκινος, τα χέρια και τα χείλη του έτρεμαν, τα δόντια του κροτάλιζαν – έμοιαζε γενικά με μια τεράστια κατσαρόλα, γεμάτη με υγρό που έβραζε και κόχλαζε και λίγο ήθελε για να ξεχειλίσει και να ζεματίσει τα πάντα.

«Εγώ είμαι η Φωνή!» δήλωσε ο εισβολέας με έναν λυγμό και άρχισε να διηγείται τη ζωή του, λες και τη διάβαζε σε ένα ρολό χαρτί το οποίο ξετυλιγόταν τα-

χύτατα πάνω ακριβώς από το κεφάλι του δικηγόρου.

Η Φαίη Βάρβογλη κατέφθασε ύστερα από τρία τέταρτα της ώρας. Ο Μαμαλάκης τής έδειξε μηχανικά τη δεξιά πολυθρόνα και αυτομάτως ξέχασε την παρουσία της στο γραφείο. Ο Δώρος Μιχαηλίδης είχε μπει για τα καλά στο ζουμί της ιστορίας του.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ πρέπει να μπουν τώρα σε μια τάξη. Ονομάζεται Δώρος (Θεόδωρος) Μιχαηλίδης και γεννήθηκε τον Μάρτιο του 1973 στην Τασκένδη του Ουζμπεκιστάν. Τέταρτο και τελευταίο παιδί ζεύγους πολιτικών προσφύγων. Η μάνα Καλαματιανή, ο πατέρας από τον νομό Κοζάνης. Συναντήθηκαν στο βουνό το 1948, πολέμησαν και οι δυο γενναία κάτω από τις κόκκινες σημαίες και ύστερα από την ήττα στον Γράμμο και στο Βίτσι κατέφυγαν στην κοιτίδα του υπαρκτού σοσιαλισμού. Ο πατέρας δούλευε αποθηκάριος σε εργοστάσιο ετοίμων ενδυμάτων –εργατικές κυρίως φόρμες– και η μάνα ήταν υπεύθυνη καθαριότητας των αγαλμάτων του δήμου. Και οι δύο κομμουνιστές μέχρι το κόκαλο, διαπαιδαγώγησαν τα παιδιά τους για να γίνουν υποδειγματικοί Σοβιετικοί πολίτες. Ο μεγάλος αδελφός του Δώρου –το καμάρι της οικογένειας– σπούδασε αρχιτέκτονας στη Μόσχα και, πριν ακόμα λάβει το πτυχίο του, σχεδίασε ένα μικρό νεκροταφείο στα περίχωρα της πόλης. Οι δύο αδελφές του, ευάερα κι ευήλια κορίτσια, ακολούθησαν πανομοιότυπες πορείες: Από τα δεκατέσσερα

ως τα είκοσι ψωλαρμένιζαν από δω κι από κει και ύστερα –απότομα– σοβάρεψαν, παντρεύτηκαν και ρίχτηκαν με τα μούτρα στις απολαύσεις της μητρότητας.

Ο μικρός Δώρος Μιχαηλίδης μάλλον αποδείκνυε ότι το σπέρμα του πατέρα του είχε επικίνδυνα ξεθυμάνει την εποχή της σύλληψής του. Νωθρό κι εσωστρεφές παιδί, δεν έπαιρνε τα γράμματα παρ' όλες τις φιλότιμες προσπάθειές του. Στις πρώτες τάξεις του σχολείου διατελούσε σε κατάσταση μόνιμης υπνηλίας: Όποτε πάσχιζε να συγκεντρωθεί σε κάτι παραπάνω από ένα τέταρτο, ξαφνικά το κεφάλι του έγερνε, τα μάτια του έκλειναν κι άρχιζε να κοιμάται, μακάριος κι αθόρυβος σαν προβατάκι. Οι συμμαθητές του τον κορόιδευαν κατά συχνά βάνουσο τρόπο, αλλά οι δάσκαλοι –και ειδικά οι δασκάλες– τον προστάτευαν με μητρικό φανατισμό. Έτσι απέκτησε ο Δώρος τη συνήθεια να τρυπώνει με το παραμικρό κάτω από τις φούστες τους – κι όχι μονάχα προκειμένου να αποφύγει την καζούρα, αλλά κυρίως για να αισθανθεί τη μοναδική εκείνη θαλπωρή η οποία του 'φερνε ασυνείδητα στη μνήμη την εποχή που ήταν μωρό κι οι αδελφές του μάλωναν ποια θα τον πρωτοπάρει στο κρεβάτι της για να τον νανουρίσει. Μια μέρα, ωστόσο, κάτι αλητάκια τον πέτυχαν να ροχαλίζει ξαπλωμένος κάτω από ένα δέντρο στην άκρη της αυλής, κι ενώ το ένα τους φύλαγε τσίλιες, τα υπόλοιπα τον σήκωσαν απαλά στα χέρια και τον πετάξαν μέσα σ' έναν λάκκο με, ευτυχώς σβηστό, ασβέστη. Ο Δώρος επέστρεψε σώος αλλά ξέ-

ξασπρος στο σπίτι και οι γονείς του κόντεψαν να κρεπάσουν από τη στενοχώρια τους.

Γύρω στα δώδεκα, στο κατώφλι της εφηβείας, συνέβησαν στον Δώρο Μιχαηλίδη τρεις ιστορικές αλλαγές. Πρώτον, ξεπέρασε ως εκ θαύματος την υπνηλία του. Δεύτερον, άρχισε να παχαίνει. Τρίτον, αποκαλύφθηκε επιτέλους κάτι στο οποίο ήταν στ' αλήθεια ικανός: Εκεί που καθόταν ένα απόγευμα στην κουζίνα και παρακολουθούσε ανέκφραστος τη μάνα του να καρικώνει κάλτσες, ξεκίνησε στα καλά καθούμενα να σφύριζει. Στην αρχή ένα παιδικό τραγουδάκι, κατόπιν τον ύμνο της Σοβιετικής Ένωσης και στη συνέχεια πήρε φόρα και σφύριξε πέντ' έξι επιτυχίες στη σειρά, από εκείνες που παίζονταν όλη την ώρα στο ραδιόφωνο. Η δαχτυλήθρα, η κλωστή και η βελόνα είχαν μείνει μετέωρες κι η μάνα του τον παρακολουθούσε αποσβολωμένη. Από τα σουφρωμένα χείλη του ανέβρυζε μια πλούσια ποικιλία από ηχοχρώματα, τρίλιες και μελωδίες – λες κι είχε ο Δώρος εγκατεστημένη μες στο στόμα του μια μικροσκοπική ορχήστρα. «Πώς το κάνεις αυτό;» τον ρώτησε στο τέλος. «Ούτε που ξέρω. Τώρα δα το βρήκα» είπε ο Δώρος και σήκωσε αδιάφορα τους ώμους. Το ρεσιτάλ επαναλήφθηκε το ίδιο βράδυ ενώπιον του πατέρα του. Αμέσως ύστερα οι δυο γονείς αποσύρθηκαν στην κρεβατοκάμαρά τους και αποφασισαν ομόφωνα ότι ο γιος τους διέθετε ένα σπάνιο μουσικό ταλέντο που έπρεπε να τεθεί το ταχύτερο στην υπηρεσία της κοινωνίας. Την επομένη κιόλας, ο Δώρος Μιχαηλίδης διακομίσθηκε στο Ωδείο.

Το γεγονός ότι οι μουσικοδιδάσκαλοι δεν έστρωσαν τα κόκκινα χαλιά για να περάσει το παιδί-θαύμα, που σαν πεσκέσι τούς κουβαλούσε ο υπερήφανος πατέρας, τον πλήγωσε βαθύτατα και παρά τρίχα να τον κάνει να αποχωρήσει έξαλλος και να καταφύγει στα κομματικά γραφεία για να βρει το δίκιο του. Χρειάστηκε να τον πάρει ιδιαιτέρως ο ίδιος ο διευθυντής του Ωδείου, ο Αντρέι Σαμπάτσκοφ (ένας άγιος, κατά τα λεγόμενα του Δώρου, άνθρωπος) και να του εξηγήσει υπομονετικά ότι ναι μεν ο γιος του σφύριζε περίφημα, πράγμα που ασφαλώς αποδείκνυε πως είχε υπεραναπτυγμένη αίσθηση της αρμονίας των ήχων, πλην όμως –και δυστυχώς για όλους τους– κανείς ποτέ συνθέτης κλασικής, παραδοσιακής ή ακόμα και τζαζ μουσικής δεν είχε γράψει κάποιο έργο για ανθρώπινο σφύριγμα. «Και θα πάει γι' αυτόν τον λόγο, σύντροφε, χαμένο ένα τέτοιο ταλέντο;» ρώτησε εκείνος, με ιερή αγανάκτηση. «Προς Θεού, όχι!» τον καθησύχασε ο διευθυντής. «Ο Δώρος θα γίνει μουσικός. Αφήστε τον σε εμάς και θα σας παραδώσουμε σε λίγα χρόνια έναν βιρτουόζο!» Ο πατέρας μέτρησε με το βλέμμα τον Σαμπάτσκοφ, επιθεώρησε κατόπιν με αυστηρό ύφος τις –αδειανές εκείνη την ώρα– αίθουσες διδασκαλίας κι εντέλει δέχθηκε τον προτεινόμενο συμβιβασμό. Η εγγραφή του Δώρου στο Ωδείο μπορεί να μην προσλάμβανε τον θριαμβευτικό χαρακτήρα που είχε φανταστεί, μα πάντως εξασφάλιζε στον γιο του μια αξιοπρεπέστατη καριέρα κι αυτό –όπως συμφώνησε ανεπιφύλακτα κι η μάνα όταν έμαθε τα νέα– δεν ήταν καθόλου λίγο.

«Τι σόι βιρτουόζος όμως;» αναρωτήθηκαν στη συνέχεια οι γονείς και το ίδιο ζήτημα ακριβώς αντιμετώπισαν την επομένη και οι καινούριοι δάσκαλοι του Δώρου. Ο ίδιος δήλωσε πως ήθελε να ασχοληθεί με το τραγούδι, μα η επιθυμία του απορρίφθηκε αμέσως ασυζητητί. Το μέταλλο της φωνής του (αδιαμόρφωτο βέβαια λόγω της ηλικίας) ήταν τόσο οξύ κι αντιπαθές, ώστε κανείς δε θα το ανεχόταν παραπάνω από λίγα δευτερόλεπτα. Ούτε για χορωδία καν δεν έκανε. Έπρεπε, συνεπώς, να μάθει κάποιο όργανο. Ο Σαμπάτσκοφ πρότεινε τότε την τρομπέτα. Πρόκειται, εξήγησε στον μικρό, για πνευστό πολλαπλών χρήσεων, βρίσκει τη θέση του σε ορχήστρες κλασικής μα και μοντέρνας μουσικής – και σε στρατιωτικές, ακόμα, μπάντες – και προσφέρει συχνές ευκαιρίες στον καλλιτέχνη να ξεδιπλώσει το ταλέντο του. Η επιτυχία της επιλογής φάνηκε αμέσως, από το πώς έλαμψε το μούτρο του Δώρου μόλις πήρε στα χέρια του το εργαλείο με το οποίο επέπρωτο να βγάξει το ψωμί του κατά τις προσεχείς δεκαετίες. Έφερε το επιστόμιο στα χείλη του, φύσηξε με όλη του τη δύναμη και παρήγαγε έναν ήχο τόσο εκκωφαντικό που έτριξαν τα τζάμια του Ωδείου. «Έτσι κλάνουν οι αρχάγγελοι!» σχολίασε, εμφανώς ευαρεστημένος, ο Σαμπάτσκοφ. Ο κύβος είχε ριφθεί.

Τα επόμενα πέντε χρόνια ο Δώρος Μιχαηλίδης περιστρεφόταν μαγεμένος γύρω από την τρομπέτα του. Τα μαθήματα του σχολείου, στα οποία εξακολουθούσε να μην τα πολυκαταφέρνει, οι φίλοι, που δεν είχε,

οι γονείς του, που γερνούσαν με αφύσικη ταχύτητα και γίνονταν ολοένα και πιο δύστροποι, δεν τον απασχολούσαν παρά ως ενοχλητικές –μα στην ουσία ανάξιες λόγου– λεπτομέρειες. Επιστρέφοντας κάθε απόγευμα από το Ωδείο, κλεινόταν στο μπάνιο του σπιτιού του, στερέωνε τις παρτιτούρες πάνω στον νιπτήρα και μελετούσε με τις ώρες. Κι όταν, στις δέκα ακριβώς το βράδυ, ξάπλωνε στο ντιβάνι κι έσβηνε το άθλιο αμπαζούρ, ο απέναντί του τοίχος μεταμορφωνόταν σε γιγαντοοθόνη κι ο Δώρος αντίκριζε το μέλλον του: Έβλεπε τον εαυτό του επικεφαλής μιας μπάντας να παρελαύνει σε πλατιές λεωφόρους και να παιανίζει εμβατήρια. Πλήθη συνωστίζονταν στα πεζοδρόμια κι ανέμιζαν σημαϊάκια. Σταδιακά, η ένταση της τρομπέτας δυνάμωνε και κάλυπτε κάθε άλλο κρουστό ή πνευστό. Ο κόσμος επιδοκίμαζε. Ο Δώρος κάρφωνε τότε το βλέμμα στο φουσκωμένο μπούστο μιας ψηλής ξανθιάς, η οποία έμοιαζε να τον περιμένει εκεί από καιρό. Έφερνε την παλάμη ανάμεσα στα πόδια κι έσφιγγε κι άλλο την τρομπέτα του. Οι σαλπισμοί του τώρα αντηχούσαν σε ολόκληρη την πόλη – τα αγάλματα του Λένιν στις πλατείες χλιμίντριζαν ενθουσιασμένα. Ο τρομπετίστας εκτελούσε ένα περίτεχνο σόλο και στο φόρτε του οι νότες τινάζονταν σε ριπές και πιτσιλούσαν την ξανθιά στα ρούχα, στα μαλλιά, στα μάγουλα. Εκείνη τότε έβγαζε ένα μαντίλι, ραμμένο από το ίδιο κατακόκκινο ύφασμα με τη στολή του Δώρου, αλίμονο όχι για να σκουπιστεί μα για να το κουνήσει σ' έναν άγνωστο άντρα που είχε στα μουλωχτά

μπερδευτεί με τους μουσικούς κι είχε σταθεί πίσω ακριβώς από τον επικεφαλής τους. Η χαρά του Δώρου Μιχαηλίδη κοβόταν απότομα. Ο βαθύς ύπνος ξαναγινόταν το μόνο καταφύγιό του.

Δεν ήταν γραφτό του Δώρου να παρελάσει στην Τασκένδη. Την Εργατική Πρωτομαγιά του 1990, στον γιορτασμό της οποίας θα 'κανε –κατά ρητή υπόσχεση του Αντρέι Σαμπάτσκοφ– το δημόσιο ντεμπούτο του, την πέρασε κρεβατωμένος με τριάντα εννιά πυρετό και με το πρόσωπο κατάστικτο από δεκάδες εξανθήματα ανεμοβλογιάς. Έσκαγε από το κακό του παρακολουθώντας στην τηλεόραση τους συμμαθητές του στο Ωδείο να βαδίζουν καμαρωτοί και επιπλέον κόντευε να τρελαθεί από τη φαγούρα. Ο γιατρός τού είχε απαγορεύσει αυστηρά να ξυστεί – είχε φθάσει μάλιστα σε σημείο να συστήσει στη μάνα του να του δένει όταν κοιμάται τα χέρια, γιατί η παραμικρή εκδορά –την προειδοποίησε– μπορούσε να οδηγήσει σε μολύνσεις και σε λοιπές «δυσάρεστες επιπλοκές». «Τι πιο δυσάρεστο είναι δυνατόν να μου συμβεί;» παραπονήθηκε ο Δώρος πρώτη φορά στη ζωή του. Ανασηκώθηκε στα μαξιλάρια και αποπειράθηκε να πιάσει από το κομοδίνο ένα βαθύ πιάτο με ζεστό φιδέ. Απέτυχε. Το πιάτο γλίστρησε κι έγινε θρύψαλα και τα ζουμιά χύθηκαν όλα πάνω στα σεντόνια και πάνω στις ριγέ πιζάμες του.

Τότε ο Δώρος έβαλε τα κλάματα. Πίστεψε ότι ήταν καταδικασμένος σε ισόβια δυστυχία και επιθύμησε να μην είχε ποτέ γεννηθεί. Έβγαλε μια γοερή κραυγή και

άρχισε να σκάβει τα μούτρα με τα νύχια του, σαν άνθρωπος που σκίζει τα παλιά, βρόμικα ρούχα του για να βουτήξει στο κρυστάλλινο νερό. Ύστερα, μες στα αίματα και μπρος στους έκπληκτους γονείς του, τινάχτηκε από το κρεβάτι, άρπαξε την τρομπέτα, φόρεσε ό,τι βρήκε κι εγκατέλειψε την οικογενειακή εστία.

Η επόμενη εβδομάδα κύλησε εφιαλτικά για το ζεύγος Μιχαηλίδη. Ο πατέρας, σε κατάσταση παροξυσμού, βιάδιζε μέρα νύχτα πάνω κάτω κι έβριζε, ενώ η μάνα τον συγκρατούσε με τα δόντια για να μην πάει στο Τμήμα να αναφέρει την εξαφάνιση. «Εσύ τα φταις όλα!» της έλεγε, κοιτάζοντάς τη με κακό μάτι. «Έπρεπε να σε είχα αναγκάσει με τη βία να κάνεις έκτρωση!» «Το ότι τον κράτησα τότε δεν είναι λόγος να τον συλλάβει τώρα η αστυνομία και να τον κλείσει στο αναμορφωτήριο!» απαντούσε εκείνη. «Σωστά! Καλύτερα να μας τον φέρουν πεθαμένο!»

Ο Δώρος γύρισε τελικά πίσω ολοζώντανος το απομεσήμερο της 8ης Μαΐου. Η όψη του όμως και κυρίως το ύφος του θα θορυβούσαν και τον πλέον απαθή: Ήταν αφενός πλήρως αποθεραπευμένος από την ανεμοβλογιά κι από τα σημάδια της κι είχε αφετέρου κόψει τα μαλλιά του σχεδόν σύρριζα, αφήνοντας ένα μονάχα λιγδωμένο τσουλούφι να ξεκινάει από την κορυφή του κρανίου του και να πέφτει στο κούτελο. Με μια θριαμβευτική κίνηση άδειασε τις τσέπες του και κύλησε στο πάτωμα το, διόλου ευκαταφρόνητο την εποχή εκείνη, ποσό των πενήντα ρουβλίων, όλο σε κέρματα. «Έμαθα να κερδίζω το ψωμί μου!» ανήγγειλε υπερήφανα.

Αμέσως ύστερα κατέρρευσε και ξύπνησε την επομένη το πρωί.

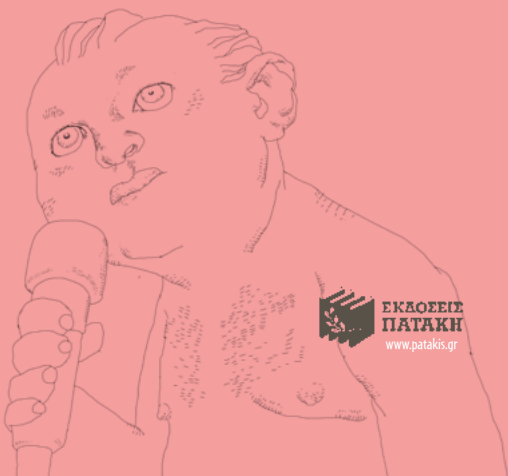
Στην εξαντλητική ανάκριση του πατέρα του, η οποία διήρκεσε αρκετά εικοσιτετράωρα, ο Δώρος δεν ξεφούρνιζε παρά μισόλογα ή τερατολογίες. Τη μια μυχόκλαιγε κι έλεγε πως είχε περιπλανηθεί σαν ερημίτης ή ζητιάνος στους αγρούς, την άλλη ισχυριζόταν θρασύτατα ότι είχε τακιμιάσει με μια παρέα γύφτων που έπαιζαν μουσική «ροκ» στους σταθμούς του μετρό και κοιμούνταν στα πάρκα. «Πίσω από κάτι θάμνους μού πήρε μια χοντρή τσιγγάνα την παρθενιά ένα βράδυ!» συμπλήρωνε, χωρίς –είναι η αλήθεια– ιδιαίτερο καμάρι. Ο Γιώργης Μιχαηλίδης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο γιος του το πήγαινε φιρί φιρί να καταντήσει αλήτης και του απαγόρευσε διά ροπάλου εφεξής να ξεμυτίζει δίχως τη δική του ρητή άδεια. Η μάνα έσπευσε να υλοποιήσει την απόφαση αφαιρώντας του τα κλειδιά.

Έτσι κι αλλιώς, ωστόσο, ο Δώρος δεν έδειχνε την παραμικρή διάθεση να επαναλάβει τα ίδια καμώματα. Κατά το διάστημα που ακολούθησε, εμφάνισε σαφέστατα συμπτώματα κατάθλιψης. Αρνήθηκε να ξαναπατήσει στο Ωδείο –την τρομπέτα ούτε να τη δει μπροστά του– και καθημερινά σχεδόν παρίστανε τον άρρωστο και ικέτευε να τον αφήνουν στο κρεβάτι του να κοιτάει με τις ώρες ανέκφραστος το ταβάνι. Όποιες και να ’ταν πράγματι οι εμπειρίες κατά τη διάρκεια της φυγής του, φαίνεται ότι περισσότερο τον είχαν τρομάξει παρά του ’χαν ανοίξει την όρεξη για περιπέτεια.

Τοποθέτησα τους ήρωές μου σε αστραφτερά νεόπλουτα αλλά και σε αποπνικτικά μικροαστικά περιβάλλοντα, τους έβαλα να διασχίζουν την Αθήνα μέσα σε ταξί που αγκομαχούν και την ύπαιθρο μέσα σε τζιπ 4x4 που μαρσάρουν στη λάσπη, να συνωμοτούν μετρώντας πάκα με λεφτά και να πασχίζουν να αποδράσουν ακόμα και πεσμένοι στα γόνατα σε τουαλέτες μπαρ... Η «Φωνή» δεν επικεντρώνεται στον υπόκοσμο αλλά στον –ακαθόριστων διαστάσεων– ημίκοσμο που έδινε επί δεκαετίες τον τόνο στην κοινωνία μας. Στην ανθρώπινη πανίδα η οποία αποτελούνταν από επιχειρηματίες της αρπαχτής, αριβίστες της γειτονιάς, κορίτσια του γλεντιού που αντιμετώπιζαν το φύλο τους ως δώρο και συνάμα ως όχημα και αγόρια που έπρεπε να επανεφευρίσκουν τον ανδρισμό τους μέσα σε συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες...

X.A. X.

Η «Φωνή» αποτυπώνει στον καιρό τους όλες εκείνες τις μικρές και τις μεγάλες απάτες που οδήγησαν στη σημερινή κατάρρευση. Πρόκειται για ένα χρονικό της μεταπολιτευτικής «μπελ επόχ», η οποία είχε πείσει τον εαυτό της πως θα κρατούσε αέναα.

ISBN 978-960-16-4264-2

Βοηθ. κωδ. μηχ/σης 8264

